

časopis pro současnou poezii

VINO

11

1999

Petr Čermáček
Jan Novák
Martin J. Stöhr
Petr Motýl
Martin Všetíček
Marián Hatala
Erich Fried
T. G. Masagr
Stanislav Beran
Tereza Ješátková
Vladimír Pospíšil
Kateřina Rysová
Miroslav Brück
Miroslav Koupil
Kateřina Rudčenková
Ján Mičuch
Karel Tejkal
Stanislava Chrobáková
Radek Fridrich

GLOSÝ • RECENZE • ZPRÁVY
• ANONCE

Poezie? (1949-1959)
Dodatek k poezii 1939-1948
Marie Mandzijová
E. F. Burian
Dotyky - ročník XI. - 1999
Podzimní elegie - Petr Čekota
Sojky v hlavě - Petr Čermáček
Neuskutečněný touhy vykřičet
sprayem na kastlíky
- Ivo Harák
Poezie: podzim 1999
Milá Jindřiško ... (dopis)
Čtete: CRVEN BAN aneb
ZAPÝRENÝ BÁN?

B I B L I O G R A F I E

Erich Fried (Vídeň 1921 - Baden-Baden 1988) - autor mnohých básnických zbierok, ale aj románov, esejí, rozhlasových hier a prekladov, najmä W. Shakespeara. Jeho rozmerné dielo je tradičnou a trvalou hodnotou nielen rakúskej literatúry, v ktorej zaujíma významné postavenie. Uvedené básne pochádzajú z básnických zbierok: *Es ist was es ist* (Je to čo to je) s podtitulom *Básne o láske, strachu a hneve*, resp. *Die Freiheit den Mund aufzumachen* (Sloboda otvárania úst).

Stanislava Chrobáková se narodila 5. 5. 1960 v Bratislavě. Publikovala časopisecky a v antologii *Not Waiting for Miracles*. Věnuje se literární teorii a kritice. Žije v Bratislavě.

Tereza Ješátková, narozena 1979 v Chebu. Studuje na FF UK v Praze češtinu. Publikuje v časopisech.

Ján Mičuch, narozen roku 1964 v Košicích, strojuvúdice. Poezii publikoval v časopisech *Romboid*, *Dotyky* a *Nové Slovo*. Vydal sbírku básní *Ticho, tichšie, horíco* - nakladateľstvi HEVI.

Petr Motýl (*1964). Žije ve Zbuzanech u Prahy. Organizátor literárnych akcií, básnik, prozaik. Vydavateľ soukromého literárneho časopisu *Sojky* v hlavě. V 90. letech publikuje knižně i časopisecky, zmiňme alespoň prózu *Spratek a Krásná Danuše* (1996) a sbírku *Perleťový dům* (1998). Zatím poslední sbírkou je *Hálec* (Vetus via, 1999), ještě letos by měla v nakladatelství Host vyjít sbírka *Labve z ubytovny*. Vybrané básně jsou z rukopisu *Vzali kramle* (1999).

Vladimír Pospíšil, narozen 1976, pracuje jako údržbář v Mladé Boleslavi, publikuje časopisecky v Hostu, Trafalgaru aj.

Martin Všetíček, narozen 29. 8. 1960 v Šumperku. Soukromý učitel němčiny a češtiny. Dosud nepublikoval. Příležitostně překládá.

Petr Čermáček

POLETÍ (*Origanum*)

večerním vlakem
odkvetlé nehty průvodčí
dobromyslový lak
včera zase v košíku
vousatého který se zastavil
s kolem u řeky
koláče a nať
nezvyklé teplo

přechodný pobyt smrti

dvě kachny
zavěšené v prádelně
v průvanu
hlavou něžně mlátí o futro
voní lak
otec spí
po poledni
je zrak natažen ke dveřím
vstupování
není očekáváno
kdo by přišel

světloplachý výpadek

po vyražení pojistek
tma jak v jablečném moštu
v kvasinkách předmětů
hledáš nůž k večeři
stejně příšerí
jak v starém bufetu
kde je cítit z chodby
strach z vedoucí a kysané zeli
když vypne lednička
je tu také ticho
že mi to přijde divně

78

Jan Novák

PLOUT DO JARNÍ
SLOVESNOSTI

MATKA UBU CHLAPEC UBU
LOKOMOTIVA PARNÍ

/ať známku olízne makrela. neděle./

-- *dvě tvých retů.* Být rtěnkou od Diora! *Země slíbatelná:*
příjmení nevěřím, ale důvěřuji. Prahlína otců, oráči
trosek zmarněná intuice, jíl pověry a báje. *Odpustilas jen,*
abych zůstal - v domě bez zdviže, s výtahovou šachtou z
mého pokojíku po meči, kde cihly jak ovce k lizu, z terasy
mezzaninu a - *sůl života je po přeslici.*

Se vykláníš s Johankou z plamenů, vlasy vyčesané, bez
tolerance. *Kacířství není tolerantní,* testuje. Bližší na nej-
bližší. Někdo zůstane prdelí kropicí konve, *někdo jejím snem.*

TO TVOJE SLOVO POŠLO
ALIANCE PŘESPOLNÍ

PŘEDJAŘÍ 1939
PŘIJELI HERCI

/nůžky na rty. pieta. úterý před svítáním./

Tvé milostiplné bodyčky v nemačkové úpravě mládí.

Když všechno selže, *jsou šaty, které mají vůli.*

Chceme být šťastní. V rouše hlídače vlny a pravosti
předstupujeme před čistou pravdu. Jako kdo?

Pravda z vítězství je pastvinou bez trávy. Anatomie
historie, porážky a zapomenutí: *totéž.* Kam s tříštivou
dospělostí? Jedenkrát za život, ano, *zdržel jsem sen o den déle.*

Ještě dnes z té jímavosti špatně trávím pro cit kněze, který
oceán chtěl přelout na zlatém křížku tvého hrdla.

/zvony ve skříní. doklad a protiklady. sobotní ráno./

Otevřená jak piáno, *když jde o kejhák.* Děvče, přátelé
se vyhýbají tvým skladbičkám, svědek na tebe mlčí.
Hledá boty pod soudnou stolicí, svou dnu hodlá nazout
do dna okázalejších alkoholů.

Propuštěn na kauci, Bůh musel být savec.

Člověk postupně otupí co umí, zblázní se mezi nebozezy a
vrty pro mocné. Děvče, polévka musí zůstat ukázněná jako
tvé právo ženy na zavářku pro nového boha. Už skloňuje
vichry, ret vlaštoky o pukanec svědomí. *Je březí ...*

PLÁČEM DÍTĚTE
KONDOM

OPILCI PŘINÁŠEJÍ NOTORICKÉ
BÁSNĚ A WIERSZE

/primabalerina suti. sobotní večer. anýzovka./

Ve tváři podmáčená do krajnice - vztek, slzy, manévr? Zatéká
střechou, okapem mozku, opakem torza? Krev? - *Když zpěněná se stydí,*
je samá krev. Teprve znučená dodává dravý tvar.

Skučí, když zpytuje, vychrlí skutkem, vyhrězlá z úspor:

je druhou stranou tmy. Je to na štiky, naučit prut cítit!

Je vzpomínka, která vyhojí každou bolest. První a poslední. Už bez
pecky jako slivovice. Nepotřebuje rezervní žebro. Jsme ty a já,
samota dvoudílná jak plavky. Stromy stále se pářící: jen proto
smrtelné? - *Děti skutečně odcházejí a nebude živáčka až nebudou.*

VYSOKÉ OBILÍ MLÁTÍ
SLÁMU

*Z knihy Týden ženy, měsíce roky muže, která právě vychází
v nakladatelství H&H, Praha*

Martin J. Stöhr

VE VTERINĚ

mi to přišlo:
ZASE léto! Úzkost,
že už nebudem...

Večer jsme se milovali.
Pojďme na dvůr nazí,
bál jsem se ti říct.

Tam nad Komínem
pásl zlato, můj Milý,
Malý Měsíc –

Ach, budeš pro mne
plakat moře,
kdybych zemřel dřív?

(21. června 1998)

CO POSÍLÍ?

Co nezabije!
Hlavní město provincie,
ráno muži mrtví,
kroužek zpěváký.

(Ještě tak ta poézie –
tarok z rukou belzebuba.)
— — —

Kocovina, hořké thé,
sladký bílý lék.

Úlek: Tebe v tobě nenajít.
Když všechno je to
světlo, byt. A zamknout,
zhasnout, odejít...

(4. února 1999)

NEHYBNÁ

neděle. Vlák
přijel přesně z dálky.
Tiše se posouvá
stoka za továrnou.
To siré, šeré shůry
svítí ranou císařskou.
U Bohunic tady,
nebo nebem
kdekoli...

A Bohu nic. Nic
do toho není.
Už zima. Strojek,
soukolí...

(18. listopadu 1998)

CHATRNÝ

sníh. Nebe taje.
Kdo TAM se za nás stydí
Durynkovou krví?
Kurvička stesku odkládá,
láká, rozdrnčí plát.
Slasti.
Jak z nás něco stále
neprůzračně ubývá.
Dnes svatba byla
bez obřadu.
Dávno Domů...
Ach, Aubí,
Sáro, Manitů!
Kdo se za nás stydí?

Jsou vetché vlasce návratů.

(5. prosince 1998)

Petr Motýl

V PÁTEK A V PONDĚLÍ

mrtvolky v Kolíně
a hned za nimi závlačky
a dotažené šrouby

co taky jinak
než odvléct pozůstatky po rozhovorech
s předními herci Národního divadla
a po jejich strašně přeastřených fotografických snímcích

prorezlé radiátory v Přelouči
a všechny jim vlastní zpětné vazby
dobře upnuté a měkké

NEŽ

než se večer rozsvítí
v Beránku a v hlavě
než první dny léta začnou vyzvánět
vůní posečených luk
ještě chvilku předtím stačit si poznamenat
odkvetlý podběl a orseje
a studenou zpěněnou vodu
v poledne pod můstkem

než se noc zapomene a zprůsvitní
než se rozezná kovářina
prudké a rychle prchající letní bouřky

NEDĚLE V KOSTELCI

sladká samota
jako v plástvi medu
jako v loďce z mýdlové pěny
plující po květech kakostu a rozrazilu

slunce vyleze nad smrky
a opře se do střechy maringotky
v plechu to praská a vosy bzučí
páka na čerpadle se zdvihá a klesá

už nic nechtít a jako by nebýt
ve stráni zašteká srnec
pak dlouho nic
až o půl jedenácté
na trati zacvaká vlak

PŘELOUČ

v červených teniskách
a v odbarveném měsíci
který sotva drží nad Labem
a jestli jsi to byla ty
anebo jen dávný odlesk
srpnového doteku láskyplných těl

vláčným pohybem prohrábnuté vlasy
přezrálé hrušky na okně

A. T.

LINDA. 6.

Martin Všetíček

X X X

pod sivým nebem
bez konce
je veta
po citu léta
mřivým se zebem
a v tichých vozech
souzní mlčením
kdo sivě
do nebe
bez citu bez konce
míří

X X X

větrné růže
rozkvétají v prudkosti
a s bezvětrím
odkvétají

X X X

paměť prolíná horou
můra steskem
pivo rukavicí
a kdo má pod čepicí
tomu se snívá tma
(a tma prolíná)

X X X

křest tmou
a jinak špumpnákle
nádoza s časem
na zem upadla

dítě podobá se káře
anebo ruce
bez obinadla

X X X

až
naprší ti bezlistí
a uschne
pak
se zlým
a se zlou
potázaný
dřív ne

až
navšíví tě
u díže prázdna
tísň
pak
na síhoti
před vratama
dřív ne

X X X

den svítne na pavlači
dítě křičí
nevzdoruje pláči
lod' houká
a houpe hladinou
dům po hladině kráčí
za jinou

X X X

zelovoc

na hrušni
višni
na jabloni

na haluzi
na švestce

na višni višni
hrušni
na švestce

na hrušňovišni
jabloni
švestci

halouzi
višni
na jaloni
šestky

na hrůzovišti
šichni
vesty
na haluzi

na švestce
loni

na půdě

Marián Hatala

Marián Hatala

tu mi to podpíšte
povie úradne
ako obradne
a ja sa zďaleka natahujem
za prvým najbližším slovom
za druhým najbližším slovom
natahujem sa
verne priviazaný o šnúrkou s perom
chvíľu pred samovznietením
ja adresát alebo odosielateľ
dvoch slov
ešte ani nie som
po sebe úhladne prečítaný
a ona povie
to je všetko ďakujem
keď tam tak stojím
a neviem
koľko krokov sú tie dve slová
a ktorým smerom

Tvoje bosé nohy v mojich bosých dlaniach

v poludňajšom slnku
tichom sa rozľahlo
vôňou rozprestrela
dožlta sa rozodnilo
na poli s obilím
potom som však z dlaní
vietor sial
a vietor vial
vial
a vial
tvoju vzdušnú chôdzu
blížiaceho sa letného dažďa
v šumiacom obilí
do dlaní nachytil
a znovu pohládzal
ale iba v básni
iba v básni
ostalo
po nás
poľahnuté

Rytmus mojich víťazných porážok

tu vo vchode domu
si tak blízko
že by som sa o teba
dokázal ešte srdcom pribiť
každým úderom
aj s kabátom vestou a košeľou
ako som
ale v prestávke medzi dvoma údermi
dokážem už iba
bezzvládne visieť ti
na perách
ako na troch slovách:
Bi
Nevynechávaj
Ma

Kto sa tu komu vlastne vzdáľuje?

Vlak
dlhý
ťažký a nákladný
ako smútok
Krajina
otvorená
nekonečnom nepreľatá
vystiera sa po koľajach
ako po rukách
beží mu oproti
dovtedy dokým sa neminú:
o jedno náručie
o jeden krok
sú vždy vedľa
vlak už stojí
no krajina ešte chvíľu beží
potom sa zastaví obráti
a beží naspäť
vlak ešte stojí
postáva
ešte chvíľu čaká
so spätnou platnosťou

Erich Fried

ZLÉ ČASY

Vypočutie

Ja som to povedal zreteľne
a oni si zreteľne
zapchávali
svoje zreteľné uši

Ten čo načúval ešte včera
načúval úradne
Zadržal to
Strká mi to pod nos

Mám mu to dnes podpísať
Zajtra možno
zadrží aj mňa
Môj jediný zreteľný poslucháč

Koniec kačíc

„Kačice
zabíjame vždy radšej
všetky naraz.
Ony už ani toľko nežerú
keď jedna chýba.“

Platí slovo
tohto starého sedliaka
aj pre ľudí?
Vysvetľuje azda
plánovanie atómovej vojny?

Pravdepodobne nie
keďže ľudia
nie sú kačice.
Jedia rovnako aj vtedy
keď niektorí chýbajú.

Staroba

Nakoniec budem možno
ako dieťa
keď som býval sám
znovu prívetиво zdraviť:
„Dobré ráno, slečna Kvetina“
„Dobrý večer, pán Strom“
a ukláňať sa
a dotýkať sa ich rukou
a ďakovať
že mi dopriali ten čas

Iba tomu že mi odpovedia
a tiež pozdravia „Dobré ráno“
a „Dobrý večer“
už viac
neuverím

Alebo žeby predsa?
Z toho mám strach

Z němčiny přeložil Marián Hatala

A.T.

Marián H.

T. G. Masakr

Co vy na to, pane Werich?

Jsem zpitomělej po pitomých pitominách připitomělejších pitomců
pitajících zpitomělou pitominu za pitominou.

Tak tyhle moudra mě teda vážně neberou.

Radši se projíždím na svém věrném oři
než abych posedával v kavárnách a bavil se o nesmyslech.

Není to nic jiného než intelektuální příjem.

Mám radši jablíčka, kachničky, lvíčky, mašinky, pusinky, beránky,
hlupáčky a trubce.

„Vrků!“ vrknul a vyvrknul si vrkul,
vrknula vrkulovitá vrkula a vrknula si vrkulovinu přímo do vrku.

Jó pivičko, pivičko a taky malinovka!

Člověk si to holt musí užívat a nesmí bejt blbej.

Co vy na to, pane Werich?

„Dobře, já vám rozumím a řeknu vám, běžte si vypláchnout hubu.“
pravil doktor a poslal svého pacienta do myčky aut
a ještě za ním zakřičel

„Pak se vraťte a povíte mi to znovu a srozumitelněji!“

„Fíí, fíí, fíí, hů, hů!“ a jenom ten vítr a ta sova

„Fíí, fíí, fíí, hů, hů!“ a tma se zmocnila zesláblého večera.

To bylo jednou, když jsem šel vynést odpadky

Seznámil jsem se s jedním patníkem, když jsem ho ochcával na silnici.

Dali jsme se do řeči a zjistili, že máme mnoho společného.

Jmenuje se Karel a není ženatý.

Domluvili jsme se, že se sejdeme v úterý ve čtyři.

Nakonec jsme se sešli už ve tři, protože jsme se na sebe moc těšili.

Chytli jsme se za ruce a šli se podívat do hračkárny.

Když se Karel dozvěděl, že se mi moc líbí jedno autíčko,
půjčil mi čtyři koruny a já si koupil dva nafukovací balónky.

Potom jsme šli na zmrzlinu.

Karel si ale nedal, protože nemá hubu
a tak jsem těch šestnáct kornoutků snědl sám.

Také jsme potkali Brendu Walshovou.

Nabízela se nám, šlapka jedna, ale my jsme s ní nešli, neboť páchne.

Celý týden jsme se s Karlem měli velmi dobře.

Už se ale nescházíme.

Karel totiž nežije.

Ve středu ráno ho porazilo auto.

Poušť zůstala ledově klidná

Sloní karavana se zastavila v oáze, aby nabrala trochu vody
a princ Pandžáb hned seskočil z koně a běžel se napít.

Žel, jakmile zvlhčil své vládcovské rety, padl mrtev k zemi.

I nastalo veliké zděšení v karavaně.

Kdo bude další? U další studny?

Jenomže teď už je pozdě anebo příliš brzo.

Záleží na tom, jak to kdo bere.

Po bitvě je každé generálem, ale v bitvě je jenom jeden,
takže jak to vyřešit?

Sloní karavana prostě pokračovala dál bez vody.

Ach jóó! Jak jít dál?

To slunce vážně praží a smaží.

Hergot, nedá se to vydržet!

Pak padnul jeden slon a potom druhý, třetí
a nakonec padli všichni.

A po slonech padli i lidé.

Co naděláte.

Poušť je poušť.

Táta

Zjev se mi otče Whitmane s tou tvou prdelí
přišpendlenou na stébla trávy

a řvoucí to svý egoistický

„Já! Já! Já!“

Básníku!

Sračko!

Ani to nedokážeš

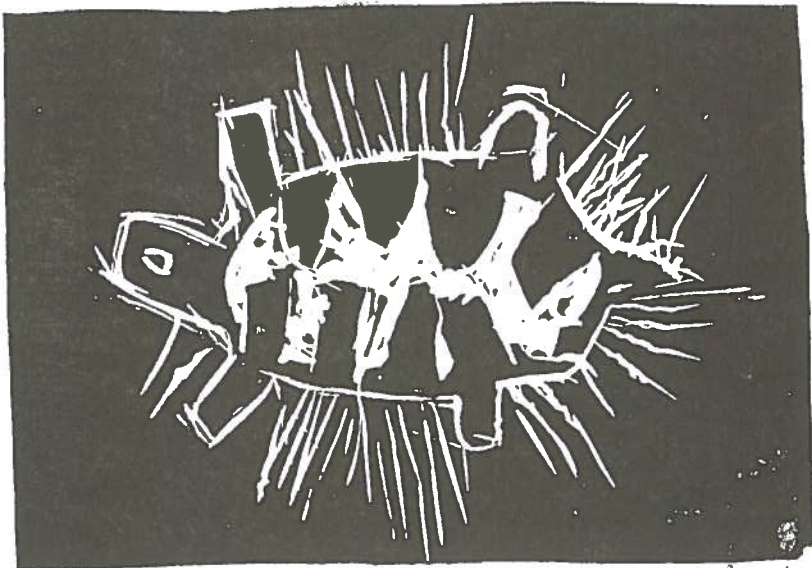
No nakonec to nebude tak zlý vid’?

Ně hele seš vopravdu v pohodě

Jako na to co sem řek se klidně vyser

Tak kámoši jó?

Dobrý no

A.T.

Michal Alátný

Stanislav Beran

Navázat vztah

Svět se probudil, určitě to
mohlo být mnohem horší. Neón
zářil do ulice, všechny prasárny byly
čitelný, stáčely
se ve víru prachu. Nádraží
jakoby v kleci rozostřovalo dojmy, protože
takový věci se
prostě stávají. Zmizela. Plakát

na dveřích varoval před
nechráněným stykem do konečníku, do
ordinace jsem se
neodvážil, v krajině bez
stromů bylo možno vidět
svět z větší dálky. Zmi-
zela. Drobná postava v

dálce zvedla ruce, pak
padla obličejem na zem: „Rozdíl
mezi surovostí a milosrdenstvím
nespočívá v bolesti“, můžeš
si k tomu
přičichnout, zašklebit se, utéct nebo
omdlít. Zmizela.

... než to chcíplo

(věnováno Š. H.)

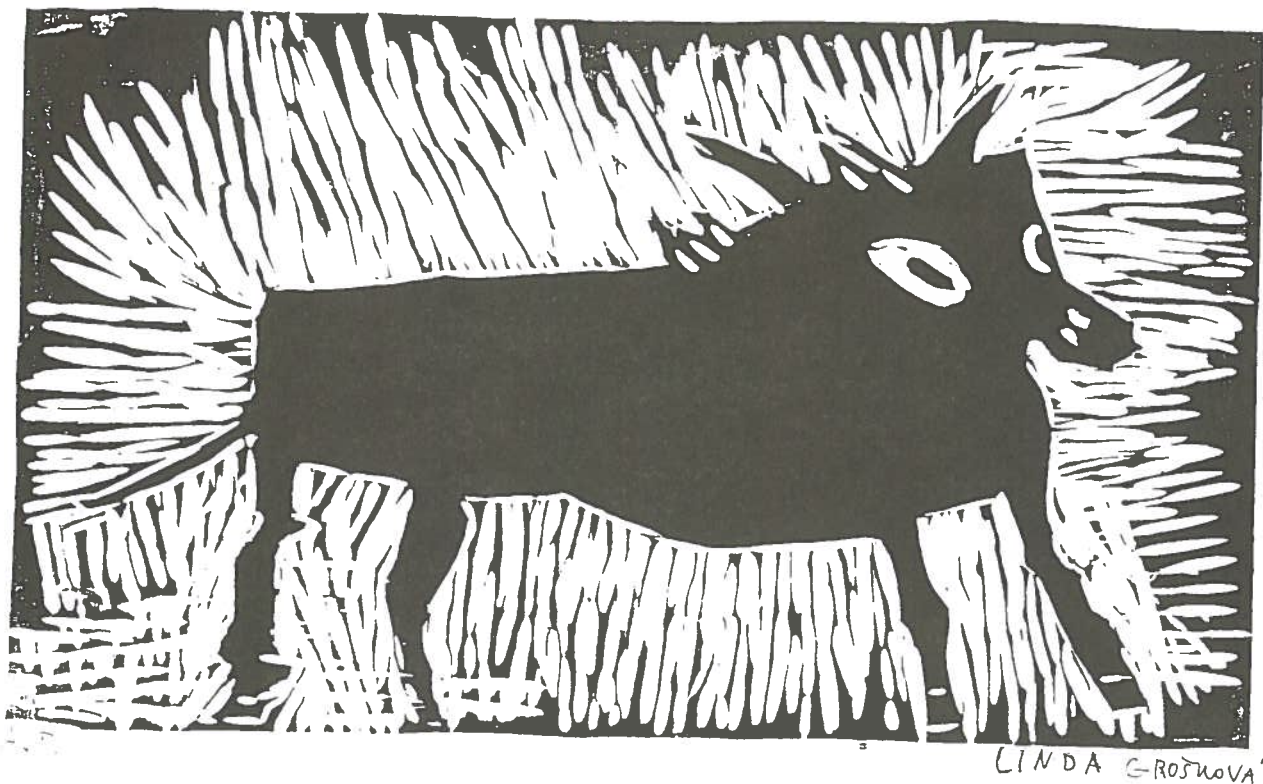
Po zmizelých zbyly pouze
tmavé skvrny v
rozích. Už nikdy se ve společnosti
neukáže bez kravaty, nejdřív ze
všeho se nechá pokřtít. Ty
vole, tohle byla - love, než
to chcíplo. V kopcích
blikala světla, bylo to město, vykleštěné
divoké zvíře. U silnice

se povaloval
přejetej pes, mrtvá srst trčela
do větru. To bude

ono, to, na co čekáš. Svět o
holích, nahá dívka
u automatu na
kafe, čekající, až se
rozední. Takový věci
jsou dnes možný. Trhla sebou, otočila
se, schovala za odpadkový
koš, vylákali ji ven na
bílou podprsenku, v
rohu po ní zbyly tmavé
skvrny. Když budeš mít
štěstí, uvidíš
všechno. Nahou krásu, bude to
ona, jinak nic.

Na pokraji světa

Pod vlhkým tělem
noci. Když budu chůt nechám si
přehrát smrt vteřinu po
vteřině. Jako armáda na
pochodu. Vteřinu po vteřině do úplného
vyčerpání. S
pohledem upřeným do nebe. V
bolesti v opojení bolestí stařík
probodnutý deštníkem který se náhle
rozevřel vítr ho vlekl po
chodníku. S nočním nebem pověšeným
na zádech. Ukrytá ve zvucích
šustícího peří. Rozhlédl se
uviděl všechno zakašlal zavravoral
upadl na rohu
ulice jako na pokraji
světa. Netopýří perutě s dráty na místě
kostí vláčel
břicho po dlažbě křičel. S
hlavou dokořán. Kdo tohle
neví neměl by si podívanou nechat
ujít. Svět. Beze strachu se dívat bát
se co uvidím. Svět.

Tereza Ješátková

* * *

V zahradě
za hradem
za deště
trhali jsme
třešně
Mé rty jsou bez pecek
Chceš ještě?
Chceš mě?

* * *

Měsíc si položil
hlavu na rameno Vltavy
na slepé rameno bez hlavy
co objímá
klášter mnichů žebavých
klášter snů
v nějž uvrženi
jsou
všichni mí muži
všechny tvé ženy

Zaklínadlo (smutným i veselejším)

Tamta tma
ta má tam
mát
a máta
má tát
táta má' - a
máma - ta tam.

Ta tma tam
má tát
máta má
má mat
táta má tamtam
a máma: tamtatátá!

Tajemství

Pod peřinou
schovávám
ještě ze včera
staříka Večera

Vladimír Pospíšil

Tichá je revue a?

Tichá je revue a elektrická hudba podzimem zní
husita lístkem žlutne
stejně jako žloutek ve vajčku
a lístky bříz se barví do sluncova.
Ach podzime, jdu k lékaři vytřepaný do sulcova.
Stáhnou mne provázkem, kládou uhoří
električtí úhoří
ty inženýři elektrických srdcí
Ještě že ruce umný jsou
hrají v proudu řek
ROCK a BLUES! A JAZZ
těch protřepanejch let
Í letí holubí a dětinský bačkůrký
za sebou táhnou.

Báseň ve stylu hujá hola

Haleluja obloha se rozdělila
Halaluja obloha se stmelila
Namuju obloha se změnila
Halá hujá obloha má milá
Lhala hujá moje milá,
pěkná obloha hujá hola
a víra jako by uvěřila. . .

XXX

Skládám básně
jak Franta Houska své kousky
na retu se lepí marska
zná mé světy
jó velký štěstí, že zas tak tolik nepiji
pustím si šíp
vypiju dvě cihly
Marijánka ze mne zešílí
taky žítí stránka
a budík tiká v mojí košili
za okny skládá se né všední zrovna hluk
připlouvá deprese má
ponorka jasná
No pane bože, hrom tě tuk. . .

Kateřina Rysová

Indiánské léto

V dlaních copy indiánek,
v ranci buchty od mámy,
silná káva - křehkej džbánec,
do tmy pláčou tamtamy.
V polích bledne snědej stánek,
srdce není nutno,
přítímí češu na copánek –
v cévách fádni smutno.

Procitnutí

Na bílou síť
pletu květy sněhu,
po křídlech ptáků
oky klouže
den.
Láme olším těla,
seje horkou něhu,
jako zrnka máku
češe si svůj sen.

Miroslav Brück

Óda na dáždnik

Univerzálny pohľad na dážd'
vylučuje optimizmus
/ povodne neúroda necesty /
ale subjektívny pohľad
na spustenú kolmicu dažďa
pripúšťa dokonca aj lásku
Reálny dej tomu nasvedčuje
vône zámočkej vinárne
iskra vykovaná z oka
park pričupený ako dieťa
tušenie afektovaného páva a tvoj dáždnik
ako jednoduchý návod na objatie
A už sa stávame jeho nečakanými obeťami
naleteli sme na jeho nevinnú hru
vyblednutý dáždnik s pamätou na dúhy
sme v tom až po uši

Kdesi

kdesi v podvěsku mozkovém
kdesi v podvěsku mozkovém
mám vzpomínku
vzpomínku na dírkou
kdesi v podvazku dámském
kdesi v podvazku dámském

prší prší jen se leje
prší leje
prší leje
prší leje
prší leje
prší leje
prší prší jen se leje

kdo ten
kdo ten
kdo ten
kdo maže ten jede

Šestispřeží

pytako
pytako
pytako
pytako
pytako
pytako

nej
nej
je nej
je nej
je nejlepší
hlad je nejlepší kuchař

Miroslav

Čtrnáctislovesný příběh

přijít
políbit
posadit
vyprávět
vypít
zhasnout
svléknout
mazlit
souložit
rozsvítit
osprchovat
obléknout
políbit
odejít

Výstup na poprsí

levá ruka
skobička
ústa

pravá ruka
skobička
ústa

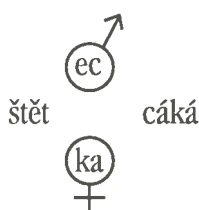

Koupil

Panelák

souložíme
s vědomím že
Šťastní sledují televizi
Horová pere
Šebek šel na pivo
a Nováková vyšívá ubrus

Malujeme byt

Bordely

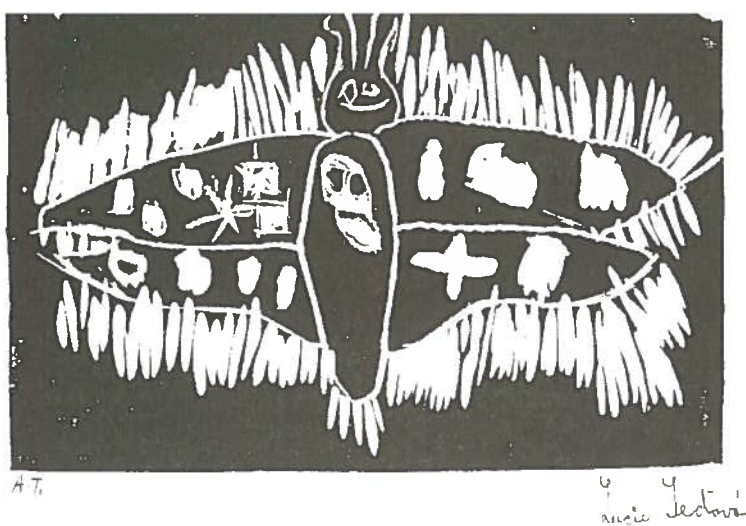
bordel v děloze
bordel v kolébce
bordel v dospívání
bordel v manželství
bordel v závěti
bordel v pozůstalosti

Život bezdomovce Edy

??????????
??????????
??????????
??????????
??????????
??.

plakátplakátplakátp
lakátplakátplakátpl
akátplakátplakátpl
kátplakátplakátplak
átplakátplakátplaká
tplakátplakátplakát
plakátplakátplagiát
plakátplakátplakátp
lakátplakátplakátpl
akátplakátplakátpl
kátplakátplakátplak
átplakátplakátplakát

ženská má mít hladce vyholenou nohu
ženská má mít hladce vyholenou
ženská má mít hladce
ženská má mít
ženská má
ženská nemá
ženská nemá mít
ženská nemá mít hladce
ženská nemá mít hladce vyholenou
ženská nemá mít hladce vyholenou hlavu

Kateřina Rudčenkov

erny Most

Oblizuješ cestu paprsky mlhavými
Ku směje se usty bez jazyka
Prostor se vkrádá do tmy Rozeir noc

I po nás světlo z viaduktů skane
Vychroptn z vlaků vyřine se slep
Ve vlasech ulpí a znovu vstřeban zas
rozhoří se na protjřm břehu

Pžl se prochází krajem

Pohledem k horám
s uspvajj myřlenkou: Tam
v dlce nad ohněm:
uklidnn. Daleko za nm. Zde
v blízkostí se neklid chvěje.
i naopak. Mít i nemít chuť
k emukol. Ale ta píseň co se
táhne mezi stromy mezi listy ať
nespí. Ať pláče také s ním.
S nimi. S havrany. Pod zemí
peklo, pod mraky sklo, na dlani tan
bh, na bohu bruslí vr, ve víru píseň. Znova.
A zase z dlky bubnuchechtn.
Pohledem k horám. Tam.
Sám na cestě sám s odhalenm
bedrem. Vedro. Vyčerpání.
Zvře se v torn převrací
řtkem m hubu zacpanou. Ach, co m tž,
zůstane nepopsáno.

* * *

Mnoho jsme zařili v představách
Vzedmul se proud a smetl nymfy z břehů
Poslední převozník stařen vrem ke dnu

Z podzemí doléhá hovor a řum
Hraje se nov hra

Zřek ztracen za rozbřesku
Navleeni do bakor a hv dokud se znovu nesetm

Poezie to je jen snřka slov
kter se neobejde bez obnařovn
Blostnou dlaň si vsunula za vstřih

* * *

Tak spřn čas, okno m
a tolik smutku, oi m
nechuť, m lsko
naruby, pokojjku mj
rozvřen prach

Lucerny, kouty proernal
Psiska splařen a pl

Ján Mičuch

Taká jarná

4 dievčatá
s veľkými brmbolcami na čiapkach
schádzali z hôr po zelenom snehu

keď som to zbadal
osedlal som koňa
no ušiel mi
osol osedlaný

sedím si teda na vedení
pijem cínový čaj
a čakám na koňa
cín v izbe rozvoniava
na také veci si dávam
veľkého vivaldiho
alebo bacha

telefón
kôň
že našiel čo hľadal
nevráti sa
ostal po ňom bič.

O voze

Prší
prevrátil sa malý voz
so senom s milou
a s ihlou

prší
až sa v ústach šmýka
milá ihla seno
všetko pichá

prší
milá je pyšná
aj ja som na milú pyšný
len voz je nefunkčný.

Karel Tejkal

Zátiší s hlavou medúzy

úpadek umění
kdo namaloval tak ošklivý obraz?
kdo stál modelem?

zvrácený vkus
klubko slepých hadů kteří
se nikdy neohlížejí
protože by zkameněli

žádná perspektiva
vidění malíře je zkřivené jak Perseův štít
a ta jizva
co má Medúza pod levým okem
pokud se dobře dívám
je namalována obráceně

* * *

když jsem jel včera do paláce
služebním kladivounem
zastavila mne u útesu
malá mořská víla

cestou jsme spolu trochu čarovali

ona porouchala rybám snít
já podmořským vulkánům chrlit
společně radili jsme řasám skrývat rozpaky

zpíval jsem jí své hřmotné melodie
a ona na oplátku něžným hláskem
trylkovala

jemná jak plankton bojovala
ona se mnou
a já s ní

Stanislava Chrobáková

X X X

Nosíš sama v sebe
to kukučie vajce

Láska potíchu presadená

Dom po vymrznutí

Ale tvoje blato
pôsobí a ešte
jeho staré slamky

bublínky

nadýchnutia

X X X

Vietor plieska pláštom
o tvoje detské kolená

Uletený klobúk
s prebytočným
teplom

Dýchaš pomedzi zuby

Na mraze
clivé sú všetky píšťalky

X X X

Až ťa raz nájdú slepci

a v tebe
zasnené
zvierá

obstanú ťa v kruhu
trochu neisto

A keď začnú dýchať
na tvoju dlhú zimu
pochopíš
že prišli

z tej najhlbšej tmy

Radek Fridrich

Z cyklu *Erzberz*

* * *

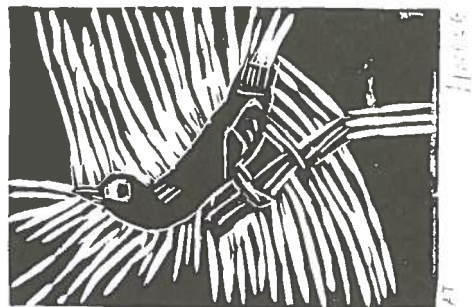
Obcházení hřbitovních zdí.
Vítř strhává listy.

Siegmund Richter
Hausbesitzer
gest. 23. Mai 1923 im 70. Lbj.

Hubert Richter
Hausbesitzer
gest. 29. November 1929 im 26. Lbj.

Alfred Richter
gest. im 1. Lbj.

Střelba honců.
Vychládá stopa.

* * *

V posledním domě Streckenwaldu
jsem zapálil oheň v krbu.
Loučil se a pozoroval uhlíky,
plameny, dřevo a popel.

Pivem jsem vyvolával ty podivné předky,
kteří z hor dolů sváželi obilí
a vodili krávy k porážkám.
Hrdí, dávní, vysnění, vysněžení.

Poezie? 1949-1958

Při pohledu na oficiální českou básnickou tvorbu těchto let jednoho až napadá, jestli vůbec stojí za to se tehdejší v podstatě politickou produkcí zabývat, jestli neztrácí čas...

Na cestu

Tyto verše chtěly vždy sloužit věci bojující dělnické třídy a celým srdcem jsou připsány jejímu předvoji, její učitelce a vůdkyni, mou- dré a silné, veliké Komunistické straně Československa.

Uvědomělá služba je největší svobodou básnického projevu. Báseň, vyrůstající z této svobody, je poplatná chvůli, ve které vznikla.

Tato časovost je podmínkou dobré služby a do- prává básni, aby splnila úkol, který jí byl ulo- žen. Je tedy poesie dělníkem, který každý den jde do práce, aby splnil svůj pracovní úkol. V boji, v plánu výstavby, stejně jako v oblasti citového života, je tato poesie nástrojem změ- ny života, cestou do nového světa a jejím nejhoroucnější lásky k dělnické třídě a jejím člověku.

Jan Noha

Jan Noha Skřivan zpívá jinak

Rosa se vrací každý den
a smáčí sukně trávy.
Jeli jsme prvně s traktorem,
to bylo všude slávy.

Traktor přehlušil skřivana
a nevoněl už chlívem.
Přece však pole od rána
naplnil novým zpěvem.

S vykasánými rukávy
šlo slunce s ním a s námi.
Traktor se země dotýkal
jak dítě sukní mámy.

V náruči naší radosti
pro všechny bylo místo.
Vesnice v nás je změněna,
skřivane-traktoristo!

Po prolistování řady sbírek s „básněmi“ podobně provenience zvolili jsme tedy raději pro současného čtenáře méně riskantní způsob „vhledu“: exkurs do *Básnického almanachu 1956*, který vyšel v nákladu 90 000 výtisků a obsahoval verše 70 autorů [od nejstaršího A. Trýba (1884) přes Marii Pujmanovou (1893), V. Nezvala (1900), J. Seiferta (1901), až po „služebně“ nejmladší: Miroslava Floriana (1931) a Jiřího Veselského (1933)].

Autor této rešerše dovede částečně pochopit, co básníky 50. let vedlo k tak optimistickému vidění světa, ale dost dobře nemůže akceptovat, že takřka všichni jako by zapomněli na Chlebnikova, Bloka, Bretona, své předválečné druhy. Vždyť i **Jaroslav Seifert** tehdy říkačkuj: *Solva jsem vyšel z domova / zněla mi píseň kosova*, o ostatních ani nemluvě. **Marie Pujmanová**: *Co ti uniklo pod víčko, / Petriho mističko?* v básni *Penicilin*, od **Otto Ježka** se mimo jiné dozvídáme, že *boží! Jiskřičky poznání jej zapálily*, od **Marie Kratochvilové**, že *Život je velký dar, že: pro lék si jdi zas k lidem blíž, - jen neutíkej z řady...*, od **Jana Aldy**, že *Ztracen klíč od domova. / Solva jej nalezneme.*, od **Karla Kapouna**: *Já ještě dovedu pít z džbánů, / až do dna, do dna oceánu*, od často zmiňovaného **Jana Nohy**: *Miluji, věřím, / stavím stavbu slov, / podávám cibly / ducha zedníkům, / základy kopu, / abych vzlyčil krov, / svou rukou dláždím / cesty dělníkům...*, od **Ladislava Stehlíka** *boj naší víry / v náruči své nes...* *Zřím, cítím smavý čas, / jenž krajem skrytě duje - / životem novým a dělným / jej teple zalidňuje*, **Miloslav Bureš** mne přesvědčuje, že *a z pramene se napil / žíznivýma rtoma - / ne, to nebyla žízeň jen - / to pocítil touhu / býti tady doma*. **Oldřich Mikulášek** pointuje v básni *Tanečnice: však lidé prostí žasnou / ti prostí lidé hvězdy naší, / když za vložkou se vložka snáš / jak tanečnice v závojích*.

Je až neuvěřitelné, v kolika básních se „ptákuje“: *zpěv lidské volnosti jim plane ze zobáku, ...a! přiletí a prozpívají les, ... a až v něm pípne stokrát tisíc hnízd* (vše od **Zdeňka Kriebla**), v kolika básních se skloňuje, pitvá domov, až to nadzvedlo i **Jiřího Šotolu**, tehdy bouřiči se třicátníka, který **Zdeňku Krieblovi** (1911) napsal:

*Ta Vaše báseň o domově - místře!
Rostou v ní jablůňky,
beránci žerou kvítí
a bečí o míru,
spí česká země, žabí rybník,*

*obrázek boží malovaný řídkým pivem
jakési poesie...
- - -
A mně tu můra tluče do lampy –
k čertu s tím Vaším domovem.*

A **Zdeněk Kriebel** nelenil a zařadil tyto verše i následující *propocené onuce* (Šotolových?) *thesí* (copyright Kriebel) do své **Básně na kordy**:

*A lidé nepokojných duší
sny svoje riskantní a spory vášnivé
jak žbavý gejsír vyšlebuji do povětří,
až praská, šumí, skřípe, vaří se
nad naší
českou zemí.
A to je asi domov.*

V almanachu pak dále pokračuje **Herma Svozilová** a slibuje, že se změní v *oblouček duhy*, **Jiří Kolář** plagiátně tvrdí: *to byl začátek - z brobu kolébka a Lumír Čivrný* vykřikuje: *Nu což, ty daleký a blízký, jsi s životem ženat, / usměj se, drží tě za vlasy... vítr mě pozvedl k sobě a pil mě jak žena* (sic!) ...*Zastav se a po kapkách pij... ten klid, který dýchá / jak skřivánek změněný v broudu / a sní...* Ostatně skřivánků napočítal jsem v tom výběru 11, cvičky jsem raději nezaznamenával, básním agitkám - *agitpropům* - se vyhýbal, někdy jsem nestačil viz **Karel Bradáč** *Letní tdyka západoněmecká*:

...*Tam nikde skřivan (!) neletí / se zpěvem do dáli. / Tam není zezeň, květiny, / jen babno a močály.*

A **Jindřich Hilčr** zase skanduje *Podej mi ruku, podám ti chleba, uvěř mé pravdě, dodá ti síly...*, **Jaromír Hořec** v básni *Básníkův meč* přesvědčuje: *Odkázal meč. / Meč zakalený / českými křídly něžné ženy, / rozbitým letem musy své, Oldřich Kryštofek* vzkazuje: *Milujte zemi, která zrno rodí! a Jiří Fried* (a pak že ne politručká poezie!) říká: *Chtěl bych tě objet, planeto. / Chtěl bych tě poznat, jak jsi velká, / kde všude máme zaseto, / jakou loď řídí naše střelka. Jiří Havel* objevně tvrdí, že: *květiny voní, vzduchem plují ptáci - život je štědrý, láskou lásku splácí.* Stejně jako **Jiří Šotola**: *Je nám to líto, protože i bez komety boží je člověk synem naděje - a pak už není, svítí hvězdička a v uších zní nějaká písnička.* A **Eduard Petiška**: *všechny mé sny se tam slétly jako ptáci* (apod.). **Milan K.** prohlašuje v almanachu, že: *člověk zevnitř tlučen křídly / a zevnitř sebe sama štván / proletí životem jak krásný / a strbující uragan anebo A tu jak přeluboká studna / porozčeří se oči tvé nebo Na srdci měl jsem kámen / a před očima mrak. / Chtěl jsem tě volat zpátky. / Bylo to marné však. a Ludvík Kundera* uzavírá svou báseň o pohřbu J. V. Sládky taky vskutku originálně: *V tom střemblav padl do obilí / skřivánek.*

Je zajímavé, jak skoro každá báseň tu spěje k pořádné pointě typu **Ivo Štuky**: *celá ta širá země u hranic / vydechla volně: / O člověka víc. nebo Pavla Bojara*: *a to srdce říká: - Sladká, bustá je vůně domova, přátel širý svět* nebo již výše zmíněného **Jindřicha Hilčra**: *To, co zdá se dosud vidinou, / bude, bude plnokrevným skutkem! / Všechny země splynou v jedinou, / odděleny květinovým plůtkem.* v básni příznačně nazvané *Křídla*.

Shrnuto, podtrženo: kdo chtěl publikovat, musel zpívat. (Vladimír Holan, jenž shodou okolností v roce 1956 vydal v Československém spisovatelství svou Terezkou Planetovou, ve sborníku zařazen není.) Takže se ke všeobecnému optimistickému nadnášení přidali i ti nejmladší. **Miroslav Florian** tvrdí: *Však v lidském srdci, které miluje, jsou plameny a moře jako při stvoření. ... toužil jsem po tobě, po ženě, člověku. anebo Kdybych měl tolik životů, kolik má réva zrn atd., Miroslav Červenka* (1932): *Zas půjdu stavět cestu. Dnes však vím, / aby mé sny zas marně nehynuly, / teď každý kámen třikrát obrátím / a zasadím jenom ty z pravé žuly!* a **Jiří Veselský** v básni *Synové Evy*: *Tví synové... nečekají na vodu ze skály, jak čekal Mojžíš v svaté knize Thor / Tví synové sedají za traktor / když tolik, tolik sklizni zmeškali. / Tví synové už nebudou mřít blady / pod stromem poznání jako Kain a Abel, / Tví synové už znají aerodrom, / Tví synové pod mořem kladou kabel...*

Z **Básnického almanachu 1956** se tedy podle mého soudu vymykají verše **F. Hrubína**: *Hoch rozesmává partnera, / pouštíje jedním koutkem úst / jak bublinky klukovsky sprostá slova. / Oba dva sedí v řídké trávě / rozlezlé navigace. Starý muž, / od plavek dolů bílý jako z vosku, / naboru opálený do modra...* (bohužel zařazený do rozsáhlé protiválečné básně **Proměna**, která přes všechnu umnou kompozici vyúsťuje nakonec přece jen v plakátovací plochu) a báseň **Josefa Hirsála** *Z dětství*, již - snad jedinou neideologizující! - otiskujeme celou:

Josef Hiršal

Z dětství

I

Bílý mlýn nad rybníkem zahalený vrbami
a bosý kruk v kalhotách po kolínka
uprostřed potoka.

Sen složen ze tří písmen
sen LEA

kvete a voní ve fialových lupínách.
Oči zvráceny k nebesům,
odkud má přijít spása,
oči zvráceny k nebesům a ráji
vsazeném v mysli jako prut.

Nad hnědou hlínou skřivánek,
svítivá nota letního dne,
nad bílým mlýnem hejno kavek
a nakřápnutý ořechový hlas:
Necháš ho bejt!

Ach, v jakém strachu se zapínají knoflíky
a s jakým strachem prchá
sen ze tří písmen,
sen LEA,
a mizí v modrých kopcích
v mlze vzdálených lesů.

II

Úzkými, nestejně však širokými šterbinami
dralo se dovnitř slunce
a změnilo tak poslední slámu v přístodočku
v zlatý, každým krokem podivně šustící ráj.
A my tu stáli,
Arnošte,
sami na kraji kouzelné, divuplné země.
Holubi venku bílou střechu obléтали,
antena nad ní, lesklý měděný drát,
žíznivě ssála hudbu a hlasy světa.

Jedním či dvěma kroky již za hranicemi
království,
kde vládne – kdo?
Zlá víla s vlčím srdcem,
dravý král s lvími spáry,
čaroděj s medvědíma nohama.
A my tu stáli, netušice,

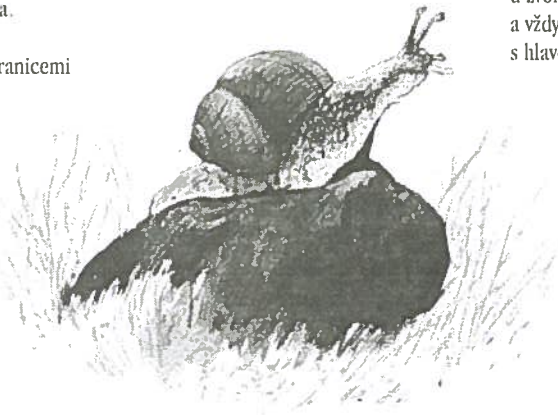
že krajiny, jež kolem očí jdou,
své hory, řeky, stromy, věže
navzdýcky vkreslí na samé dno očí.
Úzkými šterbinami dralo se dovnitř
odpolední slunce,
slepice kdákaly, zlatý prach tančil,
nahore v trámech ztracený v šeru
netopýr čekal na blízkou noc.

III

Říkali jsme tomu stan, vid', líbezný,
sladký a něžný, když jsme snášeli proutí
a trhali trávu, tenkrát,
s celým černým rancem, zevnitř ozářeným
hvězdami a lunou-poutnicí.
Říkali jsme tomu stan
a nic, nic jsme nevěděli, ani o ubohém
Lelianu.

Tam na březích třpytně smaragdových
snad jenom oči divokých koček by mohly
travou uvidět
prostínká nebesa, prostínký ráj.
Po jakém žebříku sestupovali andělé?
Jakob přece někde s rákoskou
na napřažených rukou
klečet musel a Hofr odcházel
s kalhotami zahrnutými:
bylo příliš mnoho bláta pod hřbitovem.

Ó, Kolektorna uměla smažit zajíčky!
A my ve stanu s pohledem k nebesům,
vězněná srdce podřimovala.

A druhá radost pak: šestnáct dřevěných čtverečků
v nízké krabičce z tvrdého kartonu.
LEA.

Svět vodní říše viděný závojem vlasů,
svět širokých žlutých kalichů otvíraných v noc,
svět slámy s bůhvíjakou vůní.

IV

Tam jsme se po prvé viděli
u prohnílého, vysokého, prkenného plotu.
Já – dítě. A ty?

Veliký, vykousaný krajíc chleba
potřený červenou zavařeninou.
Sotva jsi jej v zubech táhla
a nedala ses vyplášt.
Stál jsem bez pohybu,
stál jsem a díval se,
pozoroval tě jako sen.
Šedivá, kulatá, zápasící s krajícem,
očka vyvalená, vousy naježené.
Kočka by s tebou měla těžkou práci!
Tam jsme se po prvé viděli.
A tlupa kruků u zvonku
a druhá tlupa u hasičské kůlny,
běh a křik, křik a běh.
Myslím, že ses tehdy nebála
a já se ani neotrášl.

To všecko přišlo později,
až když jsi ležela břichem vzhůru,
ubitá púlkami cihel,
mrtvá a nabobtnalá.
V kolika pohledech zjevila ses však od těch dob
a odkud odevšad svítily ty oči!
A vždycky nějaká pozemskost, jako ten krajíc,
a vždycky v povzdálí křik a běh
u zvonku nebo u hasičské kůlny
a vždycky dětský úžas, ustrnutí a potom útek
s hlavou v plamenech.

Dodatek k poezii 1939-1948

E. F. Burian

Petr Paul Rubens - Selský tanec

*Suchý blesk zapálil Nebylo slyšet bromu
Hořící copy ženské vítr rozčesává
Nemluvně od prsu odpadává
Roj jisker krouží kolem domu*

*Mrak kouře Lítá tvář šílené stařeny
Z bezzubých dásní plazí jazyk plamen
Chlap ženské rve šaty s obořelých ramen
V cblévě bučí poloudušené stračeny*

*Obněm přilákané hejno komárů
skomírá křik doutnajících busí
Ženská v košili se v tlapě chlapa dusí
a vesnice tančí kolem požáru*

Schlaŕ Kindlein schlaŕ

*Spálené kosti slaví svatvečer v bromadě řepy
Schlaŕ Kindlein schlaŕ
Dáreček jsem dostal už bodinu dělám dřepy
Schlaŕ Kindlein schlaŕ
Na vánoční stromek nejkrásnější hvězdu věší
Schlaŕ Kindlein schlaŕ
Svatvečer! Hoši! Dnes se krásně břeší!
Schlaŕ Kindlein schlaŕ
Vítr sládně na jazyku oběšence
Schlaŕ Kindlein schlaŕ
S očí v sloup mu kane ještě slza po milence
Schlaŕ Kindlein schlaŕ*

E. F. Burian, (1904 - 1959), režisér, dramatik, spisovatel, zakladatel D 34, filmař, napsal studii o jazzu, román ve verších *Jeden ze všech*, povídky *Osm odlamtud*, dále řadu kritických a teoretických statí a veršů. Tyto verše jsou z koncentračního tábora, zřejmě z Dachau.

Marie Mandzijová

Metanoia

*Ty jsi byl Svědkem v každé chvíli
a já, jak často zapomněla na to!
Můj tichý Hoste, jak ti ublížily
břeb mého břichu, bñěvu bláto*

*V královské síni mojí duše
zñstáváš, Vždypřítomný, sám
zatímco prázdnu tak a blůše
žití mi bez myšlenky utíká*

*Pak jsi mne zavolal...
Já nslyšela, ted' jsem u Tebe
s pokorou, láskou, jako bez sebe
stoupala ke Světlu a zůstala v něm dál*

Brno, 1945

Z němčiny přeložil Ivo Harák

O **Marii Mandzij** - není známo nic bližšího, kromě krátké osobní vzpomínky MUDr. Ratmíra Zoubka, který se s ní sešel v internačním táboře pražských Němců, kde se v květnu roku 1945 ocitla spolu se svými starými rodiči. Dle této vzpomínky jí mohlo být v uvedené době 30-35 let, byla svobodná a do revoluce pracovala jako učitelka. Do Prahy přijela na jaře 1945 z Brna, kde se svými rodiči bydlela. Vzhledem k tomu, že byla ve společnosti několika německých alumnů a řádových sester, měla pravděpodobně těsný vztah ke katolické církvi. MUDr. R. Zoubkovi, který dnes působí v Ústí n. L., věnovala cyklus básní *Aus meinen Gedichten*, z něhož je i uvedená báseň *Metanoia*. O dalších osudech autorky není nic bližšího známo. S největší pravděpodobností sdílela osud většiny pražských Němců, kteří se ocitli v tehdejších internačních táborech.

DOTYKY - ročník XI. - 1999

Dotýkat se různých uměleckých směrů nemusí být na škodu. Jestliže bychom chtěli co nejstručněji přiblížit časopis pro mladé umění a literaturu **Dotyky**, který vychází v Bratislavě, bude dobré představit si náš Host. Stejný formát, podobná grafická úprava a jen málo odlišná obsahová koncepce (v úvodní části rozhovor, ukázky mladých autorů, recenze). Přesto nejsou Dotyky tolik „vážné“ jako brněnský Host.

Tak například v prvním letošním čísle najdeme kousek za rozhovorem s prozaikem a básníkem Vincentem Šikulou čtyři stránky o skupině Rolling Stones. Listy časopisu mezi těmito dvěma odlišnými tématy vyplňuje fantasy povídka Petera Boora s názvem *Démon*, kratší prozaický útvar Vladimíra Balla *Vrahovia* a básnické dopisy Katky Janigové *Listy Anastázií*. Hned za Rolling Stones je blok mladé české poezie. Po dvou až třech básních zde mají například Bogdan Trojak, Ivo Harák, Martin J. Stöhr, Věra Rosí nebo Petr Čermáček. V prvních Dotycích letošního roku dále najdeme rozhovor a ukázky z textů zpěvačky Laurie Anderson, blok mladých autorů Katapult, ukázky z připravované knížky Petera Pišťánka a Dušana Taragela *Sekeron a nožem*, rozhovor se slovenským prozaikem, esejistou a publicistou Viktorem S. Maťugom. Číslo uzavírají recenze knih (i dvou českých) a kompaktních desek a v rubrice Suterén kultury, která je věnována filmu, si užijeme strachu s článkem Jozefa Ridilla *Smrtiblav*. Zajímavé je, že relativně velký prostor je věnován literárním soutěžím, což se o našich literárních periodikách říci nedá. Ze druhého letošního čísla může být pro čtenáře zajímavý úvodní rozhovor s básníkem Adrijanem Turanem, který je nejen o umění, dále pak ukázky z *Deníku* Milana Furára nebo představení malíře, kreslíře, ilustrátora a grafika Martina Kellenbergera a fotografa Jaroslava Oldřicha Haška. Pochopitelně opět neschází již zmíněné rubriky.

Šéfredaktor Dotyků Maroš M. Bančej se nebojí zavítat do menšinových žánrů v literatuře ani v hudbě či malířství. Nutno přiznat, že pestrost časopisu na kvalitě rozhodně neubírá a naopak může přitáhnout širší čtenářskou obec.

Na závěr ještě jeden rozdíl mezi Hostem a slovenským periodikem pro umění: Dotyky stojí pouze 19 Sk.

Milan Libiger

Vincent Šikula

Popevok

*Sršia hviezdy naširoko
crčí olej z mladých zín
leje svetlo na strmene
cicibere čičitrn
obloha je samodrubá
voskom prosom svetlom mrbá
plná rosy plná žíl
kto pokosí bustník mubár
keď už budem v brobe bniť...*

Čiapka

*Zabudnutá čiapka
sama schádza z kopca
a svedčí
o mojej októbrovej
i novembrovej hlave.*

*Aj tmavý kabát schádza
za mnou. Pozapínané sú
na ňom všetky uzímené gombíky.*

*Celkom vpredu ťapkajú
moje zošúchané,
zablatené podpätky a podošvy.*

*Pomaly schádzame z hôr,
z uzímených holoblavých kopcov.*

*Najprv dobehneme zošmatlané topánky,
potom počkáme na čiapku,
cvakneme plochými nohami,
štrgneme si pritrundženými členkami,
a keď pozdravíme svoju vlastnú čiapku,
pomaly schádzame
neporazení
do zimného, clivého, studeného raja.*

Vincent Šikula, naroden 1936, prozaik. Autor novel a románů z venkovského života a knih pro děti. Uvedené básně jsou ze sbírky *Bubeník september (Efemeridy)*, kterou vydalo v roce 1998 vydavatelství Slovenský spisovateľ.

Podzimní elegie

Petr Cékota

Již ve své prvotině *Před branou popela* (1996) překvapil básník **Tomáš Reichel** důrazem na stavbu a formu, v níž je možné vidět klasickou inspiraci. Jeho druhá sbírka *Ztracený ráj* (1999) je opět potvrzením citlivosti básníka k verši, jeho metrické souměrnosti, rytmu i melodičnosti, k jeho obrazovým i zvukovým hodnotám.

Reichel se nebojí klasických básnických útvarů, nejbližší z nich je mu sonet. Jeho sonety z prvního oddílu sbírky, které jsou podle ediční poznámky juvenilní, vytvářejí zvláštní prchavou atmosféru okamžiku. Podvědomě či možná i vědomě se v nich básník setkává s francouzskými symbolisty, s celou vzdálenou epochou, v níž jeho *paměť znovu propálí / do mého míru zrudlá oka*... Navazující oddíl *Netečnost* ještě prohlubuje vnitřní dimenzi Reichlových sonetů. Jejich prostor je přes vnější venkovský stoicismus plný dramatického napětí, ztajených pohledů, duševních hnutí, emotivních výbojů srdce, smyslových gest. V kratších volnějších útvarech oddílu *Nostalgie* je čtenář uveden do stejného kraje s prudce se svažujícím obzorem. Prokmitávají zde

otázky, ozývají se pocity plné podzimní melancholie, teskných ohlédnutí na nenaplněné touhy, které přesto zůstávají a nedávají spát. Autor nezastírá, že u základů jeho básnického vidění světa stály svazky domácí Antické knihovny a zvláště Ovidiovy Proměny. Ovlivněn byl však také Verlainem, Puškinem, Tomanem, Sovou. Reichel neskrývá obdiv k preciznosti básnické formy, s níž se poměřuje stejně jako s nevýratností rodového zakořenění, jež tvoří druhou základní inspirační linii jeho poezie. Napětí mezi těmito dvěma polohami určuje i poetiku jeho knižní prvotiny. Reichel je subtilním lyrikem rozdechvávajícím spodní hlubiny duše stejně vázaným jako volným veršem, podřízeným vždy vědomě a dodržovaně kázní úsporného jazykového výrazu. Přírodní venkovské zakotvení a intenzita milostného prožitku se v jeho básních slévají do rytmicky i motivicky vyvážených celků, ve kterých nalezneme plachý zákmit metafor, apostrofy stesku i prosby plné úzkosti. Domov je pro básníka vyhaslým ohništěm, k němuž je povolán a zavázán stále se znovu vracet a znovu křísit jeho plamen. Tím je naznačen i spirituální rozměr této poezie.

Sojky v hlavě

Petr Čermáček

Básník a prozaik **Petr Motýl** se letos pustil s vervou sobě vlastní do dalšího časopiseckého podnikání a vydává jako soukromý tisk měsíčník *Sojky v hlavě*. Jde o časopis, který vychází ve skromné podobě a počtu (dvacet neprodejných výtisků), skromný však nemusí být, co se týče obsahové úrovně. Autorský kolektiv, který z velké části prolíná s Jihovýchodní poštou (kromě Petra Motýla, který je editorem i dominantním autorem, to jsou zejména Zdeněk Mitáček, Mirek 6 Kroš, Petr Cékota) se kriticky i recenzně zabývá celou řadou zajímavých knih, nebojí se polemiky a blavně je, alespoň pro mne, velmi příjemným blasem, který vnáší do recenzí větší sdělnost, osobní zodpovědný přístup, daleko od stroze odsuzujících či naopak opatrně nebudnotících textů, se kterými se v časopisech a zejména v denním tisku potkávám tak často.

V čísle 8/99 mne velmi zaujala polemika o výstavě Nan Goldin. Fotografie, které tak naturalisticky zobrazují život lidí na okraji, kde je navíc silně potlačena forma a upřed-

nostněna výpověď, jsou vsutku velmi rozporuplné a přiznám se, že můj názor kolísá od přijetí (jako Mirek 6 Kroš) až k odmítnutí (jako Petr Motýl). Vadí mi, že téma jako by posvěcovalo vše ostatní, vadí mi, že Goldin rezignuje na tradiční fotografickou formu.

V čísle 9/99 jsou velmi kvalitní, už téměř zapomenuté, verše Víta Slívy ze sbírky *Nepokoj hodin* (1984) a *Triptych Bogdana Trojaka*, nežný i syrový. Zaujala mne recenze Petra Motýla na básnickou knihu mně zcela neznámého Tomáše Přídala: Škytávka z hlediska literární teorie. Připojené ukázky nasvědčují, že může jít o knihu vsutku originální. Sojky v hlavě nejsou časopisem rozsáhlým (20 stran) a jeho tiskové možnosti nepřijí reprodukci výtvarných děl, kresba Tomáše Přídala v devátém čísle je však spíše malívkou v sešitě žáka základní školy než čímkoliv jiným a do kontextu *Sojek v hlavě* se nebudí, zbytečně navozuje dojem jistého fušerství, které v *Sojkách* jinak nenajdete.

Neuskutečněný touhy vykřičet sprayem na kastlíky

Ivo Harák

Pokud bychom měli **Michala Šandu** s někým v naší literatuře srovnávat, tedy snad s Milošem Doležalem a Jáchymem Topolem. S oběma jej pojí inspirace literaturou angloamerickou (Masters) i domácí tradicí (Kolář). Na rozdíl od Topola u něj však postrádám hlubší ovlivnění českým undergroundem. Topol je monologický, lyričtější, rytmicky přesnější, Šanda více dějový, dialogický. K Doležalově *Obci* se sbírka **Dvacet deka ovaru** má jako městská periferie (bez tuchy řádu) k vesnici (kde je stále patrný dříve dominující nadmyslově platný řád). Tomu odpovídá také Šandovo rychlejší střídání záběrů, míst, postav (krom té jedné ústřední, mluvčího), promluv.

Dvacet deka ovaru představuje ostatně jednu z krajních mezi básnického slova - jinou je například „zvěčňující“ experiment (v *Psím víně* zastoupený Zdeňkem Mitáčkem), „čistá“ poezie nebo naopak text záměrně dehonestující výšiny básnického slova, „antipoezie“ jakou dnes píše M. Palla. A to nehovořím o vždy znovu obnovovaném surrealismu.

Šanda jde až na samu mez epizace, dialogizace a prozaizace textu. Jedním z mnoha úskalí takových snah je fakt, že se nám řada veršů nezdá *právě takto* nezbytných. Bude další rozměr autorovy tvorby představovat - zde v úvodu a závěru přítomný - text prozaický...?

Zdánlivá autentičnost výpovědi, hraná bezprostřednost vztahu ke skutečnosti mimoliterární (násobená použitím hovorového

jazyka: slangu, vulgarismů) je ovšemže pouhou umně zvolenou literární stylizací: nesmíme tedy zaměňovat „vypravěče“ s autorem, vulgarismy v řeči postav s vulgárností spisovatelovou. Ostatně to v textu občas zaskřípe - tam, kde je hovorové poněkud nemotivovaně spojováno s intelektuálním (a to nehovořím jen o aluzích, ale také o typu metaforiky).

Místy se zdá, jako by vlastním tématem Šandovy poezie byl *jazyk* - řeč, promluva. Respektive: neporozumění. Jehož svědkem právě jazyk je: dialog jako spojení dvou monologů a promluva jako zbraň (v níž ostří a rukojeť jsou věci snadno zaměnitelné).

Jako bych cítil blízkost Slavíkovým postavám z dávného pražského polosvěta *Deníku Arnošta Jenče*; ovšem postavám vsazeným do *současnosti*: v níž se mezilidské vztahy zúžily na sex a sex zůstává předpeklem smutku a osamění.

Jenomže život mezi souloží a chlastem je pouze jednou stranou mince. Důkladně sice poznanou a vykreslenou - ale: jenom jednou. Zůstává přežívání těla bez pohledu duše vzhůru (patrného jedině z občas prosvítajícího soucitu). Jenomže napětí do dával kdysi Slavíkově epickolyrické skladbě právě protiklad mezi tělem a duší...

Michal Šanda: Dvacet deka ovaru, Klokočí a Knihovna Jana Drdy, Praha - Příbram 1998, náklad a cena neuvedeny, 78 stran.

POEZIE: podzim 1999

Michal Čapek: Na zásvěti, HOST, 1999

Básně z pozůstalosti. Osobitá zjištěná imaginace.

Jaroslav Kovanda: Za oknem Erben, HOST, 1999

Opravdovost. Povýšení vzpomínek na básně, které jsou řízné i citlivé. Čtivé nevykalkulované verše.

Miloš Vacík: Rapsodie hraná na střepy starých bliněných džbánů, Mladá fronta, 1999

Poslední sbírka. In memoriam.

Ivan M. Jirous: Magorova Vanitas, Vetus Via, 1999

Říkat něco k Magorovi na jednom řádku je zbytečné.

Petr Motýl: Hálec, Vetus Via, 1999

Civilní kultivované verše i výkřiky.

Josef Hrubý: Znamení býka, Perseus publishing s.r.o., edice Prameny, 1999

Jiskřivé verše již zavedeného autora jako 1. svazek v edici, která chce představovat původní českou tvorbu.

Karel Milota: Gregor, Mladá fronta, edice KPP, 1999

Sebeodhalující nekompromisní poezie.

Jan Horváth: Tumenge - Vám, Petrov v edici new line, 1999

Dvoujazyčná sbírka, rómsky a česky. Apelační a sebeurčující verše zdařile vycházející z rómského folklóru.

Třetí zastavení, Svátek lužickosrbské poesie Varnsdorf

17. července 1999, editor Milan Hrabal, Sborník poesie, 1999

-pč-

Na začátku letošního roku jsem se přítele Ivana K. ptal, co je nového, protože v naší korespondenci došlo k výpadku. Zřejmě aby nemusel znovu nabírat z bolesti, poslal mě jako odpověď kopii dopisu adresovaného spisovatelce Jindřišce Smetanové. -jk-

V Praze 15. 2. 1999

Milá Jindřiško,

nevím, jak do toho, jak popsat děje, které se obvyklému popisu vzpírají. Mít dvě zprávy dobré, jednu moc zlou, čím začít? V neděli 3. ledna večer zemřel náš starší vnuk Jan (20), moje skeptická novoročenka o marném vinšování se vyplnila až brůzně... jako by ten malér přivolala. Loni v říjnu se Honza oženil, vypadalo to, že se konečně vzpamatoval, že našel domov a v bodné, rozumné ženě i sám sebe, vypadal opravdu šťastný, když předtím zápasil i s drogami a slušnou existencí vůbec. Při první pitvě mu našli v krvi amfetamin (ta soudní ještě není uzavřena), prý mívál i vysoký tlak a v prosinci snad klempíroval i na nějakou virózu, kterých byla v té době Praha plná, jenže co s tím dneska? Tři týdny na to se jeho ženě Renatě narodil syn Jakub (prý na Honzovo přání tedy Kuba, Kubíček), asi o měsíc nedonošený, ale celkem zdravý a blavně kompletní, což už dneska není tak docela samozřejmé. Rodička-vdova ten předčasný porod pobrobka odnesla bůh, zřejmě i psychicky. Podobně, jak si asi dovedeš představit, i Jožka. Utěšuju ji právě oním až názorně podaným důkazem o koloběhu života - od rakve ke kolíbce ráz na ráz, ale to ne vždycky zabírá... Ani srandičky, že je z nás pradědeček a prababička. Honzův životní osud, to víme jistotně, poznamenal nás osmašedesátý, zprvu osud jeho matky, tedy naší mladší dcery Evy, která nám vyčelila - před tím, než se natruc udala, že jsme jí zkazili život, když jsme si po Srpnu nenasykali popel na blavu a nešli ke křížku. Co ale s tím, dneska? Eva se nedostala na studie, trucmanželství se záhy rozpadlo, Eva začala pít a nad Honzíkem se vystřídalalo pět nebo šest dalších „tatínků“, nic už s tím potom nešlo kloudně dělat. A teď jako časovaná bomba po čtvrt století tohle. Jožka se z toho pořád nemůže vzpamatovat, já se tvářím, že myslím už jen na pravnuka, na ten koloběh, jenže představivost založená na empirii pracuje po svém: co, probůh, bude s naším právníkem, když už s unukem to dopadlo takhle a i obecnější starosti v tohle vezdejší světě neskýtají zrovna moc naděje? Takzvaná kremace vlastně žádnou kremaci nebyla, našeho Honzu si podnes postrkují mezi lednici a patologií, tak jsem se (spolu se svým starším bráškou Milanem) upsal pražské lékařské fakultě, ať si mě radši po smrti vezmou na výuku anatomie, jak jsem si to ostatně plánoval už od dětství. Taky nechci Jožce přidělovat starosti, až přijde ten čas, šmytek. Nejen ve světě kolem, ale i v našem nejbližším okolí viditelně bobtnají obecné téměř sklony k sebeustrukci, kultem násilí počínaje a zbovadžlostmi požívačného konzumu konče, nemá to konce kraje. Jako by život sám o sobě nebyl z valné části jedinou množinou bolesti a starostí, rozloženou v čase - lidi sami sobě i těhle zemi a přírodě způsobují další a další trápení jaksi z pilnosti a blbosti, což je někdy skoro totéž. Sám sebe nechápu, že za tohoto směřování k zmarnění zabývám se i nadále věcí tak odleblou a na osudy lidí tak zbola nevlivnou jako je česká frazeologie annodacímál, jakýmsi ze dne na den zvětřavajícím otiskem málo poučitelné čeledi savců, něčím, co „jedinou slzu neusuší vdově“, řečeno slovy Stanislava Kostky, na něbož je dneska módní jenom plivat. Čímž se - konec funeráliím - dostávám přece jen k té druhé zprávě, po narození Jakoubkově rovněž jaksi in statu nascendi: při nedávné PEN-Clubové sešlosti k jubileu prozátérky Jany Červenkové projevil vážný zájem o vydání Šplechtosloví brněnský Atlantis (v osobě jeho jednatelky Jitky Ubdeové), renomované a nepodbízivé nakladatelství autorů z okruhu disentu. A tak jsem před 14 dny poslal do Brna stovacet stránek ukázek besláře, úvodních studií, rejstříku a aparátu. O souběžně vydání NŠČ na CD-Romu se zase zajímá školské vydavatelství G21 (Praba, ing. Haniš) - to pro knihovny, školy a vědecké instituce, vybavené či perspektivně vybavované patřičnou technikou. O to aktuálnější je teď tedy počítačová podoba sbírky, k níž přispěli naši mladí ze Zderazu - poskytli mi před Vánoci svůj starší, ale výkonný počítač 386DX, tak se učím zvládat Word 6 ve Windowsu a uzpůsobovat podobu rukopisu novým možnostem a nárokům možných editorů. Definitivní „sázení“ načisto nastane, až dokončím redukci-selekcí besláře a navazujícího rejstříku, taky tzv. odkazová besla už zcela vypouštím, což by mělo 2230 „normostránek“ zkrátit asi o desetinu a tři původně zamýšlené „přílohy“ Apendixu o celkové délce 180 stránek (Přezdívky, Nadávky a Slangový slovníček) zpracuju, bude-li ta možnost, do samostatných, možná jen časopiseckých publikací až poté, co bude hotovo vlastní Šplechtosloví. Drž mi palec, ať tenhle rok skončí líp než začal. Vlastně - držme si...

Ivan

CRVEN BAN aneb ZAPÝRENÝ BÁN?

Vuk Stefan Karadžič sesbíral na počátku minulého století srbské (s)prostonárodní básničky a říkačky do jedné útlé knížky, kterou nazval podle nejčastěji se tam objevujícího kalhotového objektu CRVEN BAN. Slováci ten prorstlý červený nazvali ještě poetičtěji - ZAPÝRENÝ BÁN. Nicméně sbírku přeložili a se skvělým výtvarným doprovodem Petera Klúčika vydali v roce 1989 jako prémii již dnes beztak neexistujícího *Krubu milovníkov poézie - nepredajné*. **Chlípky:** *Pozri Nastú, už jej rastú, už ju štekli / v tom predpekli - !* anebo *Nie je jedna: Hop, kučera, pod ňou diera! / Motúz v repe, kto to trepe? / Kdeže jedna, druhá vedlá!* anebo *Milá Iva: Milá Iva / často zíva / napichnutá / na špic Míla*. atd. atd.

A proč knížku uvádíme: jednak pro její nápaditý překlad od Štefana Moravčíka (nepatřím mezi cítele doslovů, ale jeho ...špeciality, *chvejivé chvílenky, potmehúdstva a potmecinkibrinky, keď reč sama šantí, aby nás peknom strašila* (podtrhl J. K.), jsem si nemohl nezapsat), jednak pro svou sílu autenticity proti umělákovinám všeho druhu, kterou je nám čist, viz např. moravský Rimbaud Jiří Veselský se svým: *Blázní... chce zasáhnout vaječníček, / aby se na světě rozmnožil počet stejně krásných děvčátek, / každé jak by jí z oka vypadlo, / ona chce čtyřčátka, / - a každé skanuvší v ní / jak slza štěstí z víček...* až po to ...zoufalé vzrušení šlo jeho falem... a tak dále a tak dále - v *Mýtu organismu* z nakladatelství Torst, 1997.

-jk-

Autory výtvarného zpracování 11. PV jsou **Petr Čermáček & jeho žáci ze Zvláštní internátní školy v Ořechově**. Petr Čermáček (1972) se věnuje především linorytu a dřevořezu. Od roku 1994 vystavoval v Brně, ve Valašském Meziříčí, v Dolních Kounicích, Šumperku, Chocni, Třebíči aj. Svým charakteristickým rukopisem doprovázel i řadu tisků, časopis *Weles* a vlastní knihu „Drkotání větví“. Od roku 1998 pracuje s dětmi. Jako by z černobílých linorytů Lucie Sedové, Lindy Grošnové, Michala Oláha a Martiny S. na nás dýchla ta odvážná lapidární zkratka, kterou naši staří známí zanechali na stěnách svých jeskyní, například v Altamiře, nezdá se vám?...

*11. Psí víno vyšlo za finančního přispění
Ministerstva kultury ČR, Nadace PRO HELVETIA - OST,
Nadace Dagmar a Václava Havlových VIZE 97
a Kulturního fondu města Zlína.*

Uzávěrka příštího čísla je 20. února 2000.

Pod registračním číslem MK ČR 7981
PSÍ VÍNO, časopis pro současnou poezii,
vydává a rediguje **Jaroslav Kovanda** s redakčním kruhem:
Miroslav Brück, Petr Čermáček, Vratislav Färber, Ivo Harák,
Marián Hatala, Milan Hrabal, Libor Martinek, Jan Novák,
Milan Libiger, Jan Krčma, Viki Shock a Michal Šanda.

Adresa: **Jaroslav Kovanda, s.r.o.**
Lesní čtvrť 3728
760 01 Zlín
tel.: 067721 2338

Sazba a zlom: RENO Zlín.
Tiskne Knihovna F. Bartoše, Zlín.
Logo F. Petrák, grafická úprava Jaromír Komín.
Vyšlo 13. prosince 1999.

Cena 25,- Kč

2/20 PADLI

p.č

© Illustrations Petr Čermáček a žáci